הרואה כתם. ת"ש האשה שעושה צרכיה. תימה מאי מהדר אפיקרסות הא כמה מסניות פ' בא סימן ודס הנדה בדיני כתמים וליפרון מיניהו ולא שייך לשנויי עליהו לא הרגשת עד ולא הרגשת שמש ואומר הר"י דמדיני כתמים ליכא למפרך דהיינו יכולין להעמיד שיש זמן מרובה משעת הכבוס ואימור הרגישה ולא אדעתה אבל בשמעתין פריך מכתמים דבשרה דאין רגיעות לשהות כתם בבשר בלא דעתה שלא ייבש ויפול מיהו בריית דג' פסקות דמייתי לקמן פריך מחלוקה כמו שנפרש בהשיל וי"ל דמשמע דזמן מועט היה שם דומיא דבשר ומשני דמזמן רחוק הוה ואימור הרגשה ולא אדעתה אי נמי כיון דרוב ימיה עמאים יש לחוש: **אימור הרגשת שמש הואי.** וא"ת אמאי לא נקט הרגשת מי רגלים כמו לעיל ואע"פ שלא הטילה כדאמר בריש מכילתין והל"לכסבור' הרגשת מי רגליים הוא וי"ל דהכא זמן מועט בין תשמיש למליאת הדם והיתה יודעת אם תרגיש במי רגליה אבל לעיל בין פקידה לפקידה יש זמן ארוך והרבה פעמים יש הרגשת מי רגליים ביניתייס: **ובמגעות** ובהיסטות הלך אחר הרוב. פ"ה אשה שאין לה וסת ורגילה לראות תדיר ונודקת עצמה תמיד וכל זמן שלא נדקה עצמה מחזקת עצמה בטומאה הלכך אם רוב ימיה היא טמאין טמאה וזהו תימה שזו הסומרא לא מציגו בשום מקום דהא אשה שיש לה וסת דיה שעתה וטומאה דמעת לעת אינה אלא שאין לה וסת ולא מפקידה לפקידה ואפי' ברואה וכ"ש הכא דאין כאן אלא כתם ואין נחלק בין ברואה תדיר בין שאינה רואה תדיר ורואה דקאי אמגעת על חלוקה (ספק טמא ספק טהור) וקאמר דשם [1] אחרי מליאת הכתם רוב ימיה טמאין טמאה ואף על גב דעברה בשוק של טבחים ולא אמרינן אי מגופה אתא על בשרה ליה לאשתכוחי:

אמר מר על בשרה כו'. ולנסוף פריך מינה לשמואל והא דלא פריך מינה בריש אלא פריך ממגעות והיסטות דסיפא בריש משום דפשוט הוא יותר אבל ריש מיבעי ליה לתרוצי בריש והדר פריך מינה: **על בשרה ודאי מגופה אתאי.** וא"ת אמאי שנא דלקמן בשמעתין גבי לבשה שלשה חלוקות ועברה בשוק של טבחים תולה אפילו בתחתון ולא אמרינן אי איתא דמעלמא אתאי אעליון ה"ל לאשתכוחי ויש לומר דהתם לפעמים היא מגלה חלוקה העליון ואתי על התחתון אבל אין דרך לגלות בשרה: **קתני מיהא על בשרה כו'.** וא"ת ומאי קושיא ה"נ אימור ארגשה ולא אדעתה כדאמר לעיל וי"ל דהתם דרוב ימיה עמאין יש רגיש לדבר שיש לתלות בהרגשה ולא אדעתה אבל הכא אין שום הוכחה שנתלה בהרגשה ולא אדעתה שאין רק שעה מועטת שהוא על בשרה:

כרבי

הרואה [א]כתם על בשרה כנגד בית התורפה טמאה ושלא כנגד בית התורפה טהורה על עקבה ועל ראש גודלה טמאה על שוקה ועל פרסותיה מבפנים טמאה מבחוץ טהורה ועל הצדדין מכאן ומכאן טהורה [ב]ראתה על חלוקה מן החגור ולמטה טמאה מן החגור ולמעלה טהורה [ג]ראתה על בית יד של חלוק אם מגיע כנגד בית התורפה טמאה ואם לאו טהורה [ד]היתה פושטתו ומתכסה בו בלילה כל מקום שנמצא בו כתם טמאה מפני שהוא חוזר וכן בפוליום: **גמ'** אמר שמואל [ה]בדקה קרקע עולם וישבה עליה ומצאה דם עליה טהורה שנאמר [ו]בבשרה [ז]עד שתרגיש בבשרה האי בבשרה מיבעי ליה [ח] שמטמאה בפנים כבחוץ [ט]א"כ לימא קרא בבשר מאי בבשרה שמע מינה עד שתרגיש בבשרה ואכתי מיבעי ליה [י]בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה תרתי שמע מינה תא שמע [יא]האשה שהיא עושה צרכיה וראתה דם רבי מאיר אומר אם עומדת טמאה ואם יושבת טהורה היכי דמי אי דארגשה יושבת אמאי טהורה אלא לאו דלא ארגשה וקתני עומדת טמאה [יב]לעולם דארגשה ואימור הרגשת מי רגלים הואי עומדת הדור מי רגלים למקור ואייתי דם ויושבת טהורה ת"ש [יג]עד שהיה נתון תחת הכר ונמצא עליו דם אם עגול טהור ואם משוך טמא היכי דמי אי דארגישה עגול אמאי טהור אלא לאו דלא ארגישה וקתני משוך טמא לא לעולם דארגישה ואימור הרגשת עד הואי משוך ודאי מגופה אתא עגול טהור תא שמע [יד]נמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן נמצא על שלה אתיום טמאין וחייבין בקרבן נמצא על שלה לאחר זמן טמאים מספק ופטורין מן הקרבן היכי דמי אי דארגישה לאחר זמן אמאי פטורין מן הקרבן אלא לאו דלא ארגישה וקתני נמצא על שלה אתיום טמאין וחייבין בקרבן לא לעולם דארגישה ואימא הרגשת שמש הוה תא שמע נמצאת אתה אומר ג' ספקות באשה [טו]על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא על חלוקה ספק טמא ספק טהור טהור ובמגעות ובהיסטות הלך אחר הרוב מאי הלך אחר הרוב לאו אם רוב ימיה טמאין טמאה ואע"ג דלא ארגשה לא אם רוב ימיה בהרגשה חזיא טמאה דאימור ארגשה ולאו אדעתה אמר מר על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא על חלוקה ספק טמא ספק טהור טהור ה"ד אי מחגור ולמטה על חלוקה אמאי טהור והא תנן מן החגור ולמטה טמא ואי מחגור ולמעלה על בשרה אמאי טמא והתנן ראתה דם על בשרה שלא כנגד בית התורפה טהורה אב"א מחגור ולמטה ואב"א מחגור ולמעלה אי בעית אימא מחגור ולמטה [יז]כגון שעברה בשוק של טבחים על בשרה מגופה אתאי דאי מעלמא אתאי על חלוקה מיבעי ליה אשתכוחי על חלוקה מעלמא אתא דאי מגופה אתא על בשרה מיבעי ליה אשתכוחי ואיבעית אימא מחגור ולמעלה [יח]כגון דאזדקרה על בשרה ודאי מגופה אתאי דאי מעלמא אתאי על חלוקה איבעי ליה אשתכוחי על חלוקה מעלמא אתאי דאי מגופה אתאי על בשרה איבעי ליה אשתכוחי קתני מיהת על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא ואע"ג דלא הרגישה ועוד תנן הרואה כתם על בשרה כנגד בית התורפה טמאה ואע"ג דלא הרגישה אמר רב ירמיה מדפתי מודה שמואל שהיא טמאה

מדרבנן

הרואה. כנגד בית התורפה. אותו מקום דאיכא למימר דם מאמומו מקום נפל להתם וטמאה: **על עקבה ועל ראש גודלה טמאה.** ראש גודלה של רגל. ובגמרא [נח.] מפרש טעמא: **מבפנים.** בין שני שוקים כל גובהן מן התלתן: **מבחוץ.** מכאן ומכאן: **לצדדים.** אחורי השוק כל גובהן כנגד הערקב ולפניו כל גובהן כנגד הרגל: **מן החגור ולמטה.** כנגד בית התורפה הוא: **אם מגיע כנגד בית התורפה.** כגון שנמצא בראש בית ידה סמוך ליד שפעמים שפושטתן מזרועה ונופל כנגד מטה: **שלא כנגד בית התורפה.** כגון שנמצא סמוך לכתפה: **שהוא חוזר.** פעמים שראש החלוק נהפך כלפי פניה שלמטה: **וכן בפוליום.** מעפורת שמתכסה בו. אורי"ל בלע"ז: **גמ' לרגיס.** מעלת מים: **עומדת טמאה.** לחידי דלחיק לה עלמא דמעומד השמיה ולא יכלה לעצור הדור מי רגליס למקור ואייתו דם: **יושבת טהורה.** דמכה יש לה במקום מי רגליס שאין לדך דם נדה לצאת עם מי רגליס: **עד.** סדין שבודקת בו: **עגול.** אין זה דם בדיקה דלדך קיומו להיות משוך: **דארגישה.** בשעת בדיקה ועגול להכי טהור לעולם דאימור הרגשת עד הואי שלעיערתה בדיקת הנד: **על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא.** כולו מפרש לקמן: **ובמגעות והיסטות הלך אחר הרוב.** אשה שלא מצאה כתם והכי היא מחזקת עצמה בספק נדה כגון שאין לה וסת ורגילה לראות תדיר ונגעה או הסיטה הלך אחר רוב ימיה אם רוב ימיה רגילה לראות מגעה והסיטה טמא ואע"ג דהשתא לא ארגישה: **דאזדקרה.** זקפה עצמה לאחוריה ואע"ג דעברה בשוק של טבחים טמאה דאי מעלמא אתאי על חלוקה אבעי לה לאשתכוחי:

מדרבנן

מסורת הש"ס

א) [נעיל כח: מ. מא:], ב) [נעיל כח:], ג) נעיל כח:, ד) לקמן נט: [נעיל יד:], ה) נעיל יד. וש"ע, ו) ני' ר"מ קודם,

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בְּבְשָׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יט

לעזי רש"י

אורי"ל. צניף.

מוסף רש"י

שמטמאה בפנים כבחוץ. מאחר שיצא מן המקור לפרוחזור והטמיאו כומלים מיד היא מטמאה, אפ"ה בזב ובעל קרי דאין מטמאין עד שיצא טומאתן לחוץ (לעיל כא:). בשפיר. עור הולד קודם שנגלה בתוכו גידים ועצמות ובשר (שם). צרכיה. ממילה מים (לעיל יד:). עומדת טמאה. דכיון דלחלוקה היא, הדור מי רגליס למקור ואייתי דם, והכי מפרש בפרק האשה (לקמן נט:) **ואם יושבת טהורה.** דממקום מי רגליס הוא בא ואין עומא אלא דם המקור (שם). **נמצא על שלו.** דם על המפה שקנח בה אחר תשמיש (שבועות יח). **ואפילו** לאחר זמן, ששהה לאחר בעילה זמן אחר קודם קינוח, בילוע שהיה דם בשעת תשמיש (לעיל יד). **טמאין.** שנישה עומאת שבעה, כדין בועל נדה, כדכתיב (ויקרא טו) ותכי נדתה עליו (שם) היא תשוס נדה והוא תשוס בועל נדה, דודאי ראתה דם קודם בעילה אי בשעת בעילה תשמיש (שבועות שם) שאין דרך הבאים לצאת ממנו דם (יומא ג). **וחייבין בקרבן.** שנישה (שבועות שם) **ודאי** בשעת תשמיש היה ובועל נדה בשוגג הוה ומייביס שמי חטאת (כריתות יז:). **אותיות.** מיד לאחר בעילה (לעיל יד:) לשון יוני הוא, כלומר לאחר תשמיש (כריתות שם) שקנח בפרישת ילילת השמש מיד, טמאין. ודאי (יומא ג). **נמצא על שלה לאחר זמן.** כלומר שבדקתה בדיקה (שם) לאחר אותיות (לעיל יד). **טמאים** מספק שנישה שבעה יומים, ומיהו עומאת ספק הוא לאחר אבל לא לגרוף (שם).

א א מיי' פ"ע מהלכות איסורי ביאה הלכה ח סמג לאוין קיח טוש"ע י"ד סי' קצ סעיף יא:
ב ב מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יב:
ג ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב:
ד ד מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף יד:
ה ה [מיי' שם הל"א טוש"ע שם סעי' א וסי' קפב סעי' ח]:
ח ח ו מיי' שם הלכה ז סמג שם טור ש"ע שם סעיף י ועיין בטור:
ו ז מיי' פ"ה שם הלכה יז סמג שם טוש"ע י"ד סימן קצא:
ז ח מיי' שם פ"ד הלכה יח סמג שם טוש"ע י"ד סימן קצ סעיף לד:
ח ט י כ מיי' שם פ"ע הלכה יט והלכה כ והלכה כא ועיין בהגהות וכמ"מ סמג שם טור ש"ע י"ד סי' קצ סעיף יא ופעיף יב וע"ש:

תוס' הרא"ש

הרואה כתם. עד שתרגיש בבשרה. קס"ד דשמואל מטהר לגמרי משום דלא ארגש' ותימה אמאי לא פריך לשמואל מכמה מתני' דאיירו בכתמים טמאים אע"ג דלא ארגשה הא דתנן בפ' בא סי' הרואה כתם הרי זו מקולקלת. ובפ' דם הנדה הכתם שנמצא בחלוק. ובפרקין דתנן מחגור ולמטה טמאה וליכא לשנויי בה לא הרגשת עד ולא הרגשת שמש. וי"ל כיון דשני ממגעות והיסטות אימור הרגישה ולא אדעתה מאי פריך ליה תו מעל בשרה ספק טהור ספק טמא ומתניתין דכנגד התורפה דבהנהו נמי איכא למימר אימור ארגישה ולאו אדעתה אע"ג דקאמר אם רוב ימיה בהרגשה חזאי רוב נשים אינן רואות אלא בהרגשה וי"ל דמכולהו הנהו מתניתין דכתמים לא הוה מצי לאקשויי משום דאימור מזמן מרובה יצא הכתם מגופה ואימר ארגשה משכחה לפיכך פריך ליה מכל הנך מתניתין שיצא ממנה הדם מזמן קרוב ואי ארגישה היתה יודעת וכן מכתם שנמצא על בשרה מזמן קרוב בא ואי מזמן רחוק אתא אין דרך כתם להתקיים על בשרה כי הזיעה מעבירתו. אף על גב דבמגעות והיסטות דפריך מינה היינו שנמצא הכתם על חלוקה משום דכיון דריב ימיה טהורים[1] מסתמא מזמן קרוב בא הכתם א"ה משני ליה שמא מזמן רחוק בא וארגשה ולאו אדעתה: **וקתני עומדת טמאה.** הק' ר"מ אדמקשי ליה מדר' מאיר ליסייעיה מר' יוסי דפליג עליה ואמר בין כך ובין כך טהורה ושמואל גופיה פסיק לקמן כותיה ותירץ דפריך הכא אפי' מר' יוסי דע"כ לא פליג ר' יוסי אלא משום דאין דרך דם המקור לצאת עם מי רגלים. אבל עומדת ויושבת בלא מי רגלים טמאה אע"ג דלא ארגישה דאי בלא מי רגלים מטהר ר' יוסי והאי דנקט מי רגלים להודיעך כחו דר"מ אדרבה לשמעינן בלא מי רגלים להודיעך כחו דרבי יוסי דהוא כח דהיתירא והלכתא כותיה:

משוך טמא. אפי' בכל שהוא דאי מאמאכולת אתא לא הוה משוך: **עגול טהור** כי ליכא כגרים ועוד, הכי מפרש לה בשילהי פירקין: **רוב ימיה טמאין.** פרש"י אין לה ווסת ורגילה תדיר לראות וקשה לפירושו אמאי היא בחזקת טמאה והלא אפ' בודאי ראתה לא מטמינן אלא מעת לעת אשה שאין לה ווסת והיכא שלא ראתה פשיטא דלא מקמינן לה ברואה. ונראה לפרש דקאי על חלוקה ספק טמא ספק טהור ומפרש לה בסמוך שעברה בשוק של טבחים וטהור דקאמר מיירי לבעלה אבל לטהרות אי רוב ימיה טמאה אמרינן דמגופה אתא דאם איתא דמעלמא אתאי אע"ג דלקמן אמרינן לבשה ג' חלוקין ועברה בשוק של טבחים תולה אפי' בתחתון ולא אמרינן אעליון איבעי ליה לאישתכוחי משום דזימנין דמגבהת שני חלוקין העליונים אבל כולם אינה רגילה להגביה משום שלא יראה בשרה: **קתני מיהא על בשרה.** מהך רישא הו"ל למיפרך תחילה אלא משום דפריך מסיפא דפשיטא

[1] [כמי' ל"ל עמאים].

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מדרבנן. דלמא מרגשה ולא מדעתה: **רב אשי אמר.** טעמא דשמואל דאמר לעיל [מז:] בדקה קרקע עולם כו' לא משום הרגשה אלא כדרבי נחמיה ס"ל דאמר לא הזכירו חכמים גזרת כתם אלא על דבר המקבל טומאה הלכך כל הנך תיובתא לא קושיא הינהו דשמואל לא מיירי בהרגשה כלל: **אלא רב ירמיה מדפתי.** דקבלה לתיובתא דלעיל ושני מודה שמואל כו' ומדקבלה לתיובתא מכלל דטעמא דשמואל משום הרגשה ואי משום הרגשה מאי איריא קרקע אפילו גלימא נמי בדקה בטלית ושבה עליה ואחר כך מצאה דם טהורה אלא הרגשה: **בלואה.** אם נמצא דם כנגד תורפה יכולה לתלות במכה של לואה שפעמים שמטה את לואה לפניה ונופל דם המכה על תחתית חלוקה: **על כתפה שאינה יכולה לתלות.** שאין דם בא מכתפה ונופל לפניה אין תולה: **ואין אומרים בידה נטלתו.** ממכה שבכתפה והניחתו לפניה: **עביד דמתרמי.** תחת אותו מקום ודם נוטף עליו: **על קשרי אלכעוזיה.** היינו גב היל. והא גב היל אפילו בשעת בדיקה לא נגעה מ"ט טמאה: **לאו משום דאמרינן בדקה באידך ידא ונגעה.** יד שבדקה על גב חבירתה: **עד פיקא.** קרוי פיס מעובי הסוק ולא אמרינן לדדין ניהו: **עד מקום חבק.** ספק. וכמדומה לי שהוא קפץ הירך והסוק שקורין ייר"ט וקאמר עד מקום שהוא מתחיל קרוי פיס וחבק היא מתיחת הגידין שחובקין הירך והסוק יחד סמוך לאותו קפץ כמו (שבת דף סד.) את הקילקי ואת החבק: **כשיר.** לזועה בעיגול כלמיד: **מהו.** מי מספקינן בדם הנדה או לא: **כלזועה.** לאוכל הירך דהיינו אוכלים כשנופל ושותת ונעשה כלזועה: **כמשמיה.** עם המסכת דשמשון (שופטים טז) מתרגמינן עם משמיתא. שהיתה מסכת טווי לאריג ונמצא דם על השמיר: **פיזיל ופיפי.** כדרך שעשתה עד עכשיו שהלכה ושבה אי מתרמי שהטווי המוסך שקורין אורדי"ר בא בין רגליה כנגד אותו מקום טמאה: **והשניא אין שונין בטהרות.** גבי מתעטף בטליתו וטהרות וטומאות נגלו בפ"ק (לעיל דף ה:) ספק נגע ספק לא נגע טהור ואם אי אפשר אא"כ נגע טמא רבן שמעון בן גמליאל אומר אע"פ דלא אפשר לא מטמינן ליה אלא אומרים לו שבה ואי לא נגע מטהרינן ליה אמרו לו אין שונין בטהרות דאף על גב דהשתא לא מיתרמי לנמא מעיקרא לא הוה הכי: **כי אמרינן אין שונין לקולא.** כגון בהיא דא"ל לו אא"כ נגע וטמא ואמן ניקו וניטמא ליה שבה להקל אבל הכא אומרא הוא דמתמא טהורה דהא לא על בשרה ולא על חלוקה אשתכח והאי דאמר תיזיל ותיתי ואי מתרמי מטמינן לה אומרא היא: **דבר זה.** פושטתו ומתכסה בו בגילה כו': **חלוקה של קצרה.** ולא בדקתו קודם לגישה ואחר כך נמצא עליו דם: **אם מגיע.** כתם: **כנגד בית התורפה של ארוכה.** טמאה אף ארוכה וכ"ש קצרה: **ואם לאו טהורה מארוכה.** אבל קצרה טמאה שהרי כנגד בית התורפה שלה הוא מגיע: **היא עהורה.** הראשונה: **ולענין דינא.** דכבוס הכתם מן החלוק תנן דחבירתה תולה בה דאמרה אחרונה לא מהימנת לי דאת בדקתיה: שתיהן

כרבי נחמיה דאמר כל דבר שאינו מקבל טומאה כו'. טעמא דרבי נחמיה כיון דדבר שהכתם בו טהור גם על האשה לא גזרו טומאה והיא (ג) משמיתא דבסמוך נהי דלא מקבלה טומאה מ"מ מקבל טומאה בנגעים: (ג) **מודה שמואל שהיא טמאה מדרבנן.** פי' הקונטרס דתלינן דלמא מרגשה ולא מדעתה ואין נראה דאפילו מוחזק לה שלא הרגישה טמאה הואיל ודאתה דם נדות ורב אשי נמי מודה א"ל דשמואל היכא דלא הרגישה טהורה מן התורה וטומאה מדרבנן אלא אתי לפרושי דכי נמצא אקרקע דטהורה אפילו מדרבנן: **ומי** מחזקינן **טומאה ממקום למקום.**

וקשה דמאי פריך דולמי להקל לא מחזקינן אבל להחמיר כי הכא מחמרינן דהכי אמר לקמן אין שונין בטהרות להקל אבל לחומרא שונין ויש לומר כיון דכתמים דרבנן אי אית דתלינן להחמיר להקל נמי היה לנו לתלות בדבר הרגיל קלת אבל לענין ממקום למקום שאין רגילות כל כך אמרינן לקמן בסמוך דאפילו בכתמים שונין לחומרא ולא להקל תימה דליפרוך מתמיתין שלא כנגד התורפה טהורה ולא אמר בדקה בהאי ידא וגנעה בבשרה למעלה מן התורפה וי"ל דאם אינה מצאה אלא אפילו קרקע דמבדק שפיר דאיכא למימר מגופה אתיא טהור: על עקבה ועל ראש גודלה טמאה וכו': בשלמא עקבה עביד דנגע באותו מקום אלא ראש גודלה מאי טעמא וכי תימא זימנין דנגע בעקבה ומי מחזקינן טומאה ממקום למקום והתניא [ד]היתה לה מכה בצוארה (ה) שתוכל לתלות תולה על כתפה שאינה יכולה לתלות אינה תולה ואין אומרים שמא בידה נטלתו והביאתו לשם אלא [ו]שאני ראש גודלה דבהדי דפסעה עביד דמתרמי ולא מחזקינן טומאה ממקום למקום והתניא נמצאת על קשרי אצבעותיה טמאה מפני שידים עסקניות הן מאי טעמא לאו משום דאמרינן בדקה בחד ידא ונגעה באידך ידא לא [ז]שאני ידה דכולה עבידא דנגעה: על שוקה ועל פרסותיה מבפנים וכו': מבפנים עד היכא אמרי דבי רבי ינאי עד מקום חבק איבעיא להו מקום חבק כלפנים או כלחוץ ת"ש דתני רב קטינא [ח]עד מקום חבק וחבק עצמו כלפנים רב חייא בריה דרב אויא מתני לה בהדיא אמרי דבי רבי ינאי עד מקום חבק וחבק עצמו כלפנים בעי רבי ירמיה כשיר מהו כשורה מהו טיפין טיפין מהו לרוחב ירכה מהו [ט]ת"ש על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא על בשרה מאי לאו כי האי גוונא לא דלמא דעביד כרצועה ההיא איתתא דאשתכח לה דמא במשתיתא אתאי לקמיה דרבי ינאי אמר לה [י]תיזיל ותיתי והתניא (כ)אין שונין בטהרות כי אמרינן אין שונין לקולא אבל לחומרא שונין: היתה פושטתו וכו': תניא אר"א בר' יוסי דבר זה הוריתי בעיר רומי לאיסור וכשבאתי אצל חכמים שבדרום אמרו לי יפה הוריתה ת"ר [כ]ארוכה שלבשה חלוקה של קצרה וקצרה שלבשה חלוקה של ארוכה אם מגיע כנגד בית התורפה של ארוכה שתיהן טמאות ואם לאו ארוכה טהורה וקצרה טמאה תניא אידך בדקה חלוקה (ס) והשאילתו לחבירתה היא טהורה וחבירתה תולה בה אמר רב ששת ולענין דינא תנן (פ)אבל לענין טומאה היא טהורה וחבירתה טמאה מאי

מדרבנן רב אשי אמר שמואל הוא דאמר כר' נחמיה דתנן (ו)ר' נחמיה אומר (א)כל דבר שאינו מקבל טומאה אינו מקבל כתמים בשלמא לרב אשי היינו דקאמר קרקע אלא לרב ירמיה מאי איריא קרקע אפילו גלימא נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא גלימא דלא מבדק שפיר ואיכא למימר מעלמא אתא אלא אפילו קרקע דמבדק שפיר דאיכא למימר מגופה אתיא טהור: על עקבה ועל ראש גודלה טמאה וכו': בשלמא עקבה עביד דנגע באותו מקום אלא ראש גודלה מאי טעמא וכי תימא זימנין דנגע בעקבה ומי מחזקינן טומאה ממקום למקום והתניא [ב]היתה לה מכה בצוארה (ה) שתוכל לתלות תולה על כתפה שאינה יכולה לתלות אינה תולה ואין אומרים שמא בידה נטלתו והביאתו לשם אלא [ג]שאני ראש גודלה דבהדי דפסעה עביד דמתרמי ולא מחזקינן טומאה ממקום למקום והתניא נמצאת על קשרי אצבעותיה טמאה מפני שידים עסקניות הן מאי טעמא לאו משום דאמרינן בדקה בחד ידא ונגעה באידך ידא לא [ד]שאני ידה דכולה עבידא דנגעה: על שוקה ועל פרסותיה מבפנים וכו': מבפנים עד היכא אמרי דבי רבי ינאי עד מקום חבק איבעיא להו מקום חבק כלפנים או כלחוץ ת"ש דתני רב קטינא [ה]עד מקום חבק וחבק עצמו כלפנים רב חייא בריה דרב אויא מתני לה בהדיא אמרי דבי רבי ינאי עד מקום חבק וחבק עצמו כלפנים בעי רבי ירמיה כשיר מהו כשורה מהו טיפין טיפין מהו לרוחב ירכה מהו [ו]ת"ש על בשרה ספק טמא ספק טהור טמא על בשרה מאי לאו כי האי גוונא לא דלמא דעביד כרצועה ההיא איתתא דאשתכח לה דמא במשתיתא אתאי לקמיה דרבי ינאי אמר לה [ז]תיזיל ותיתי והתניא (ח)אין שונין בטהרות כי אמרינן אין שונין לקולא אבל לחומרא שונין: היתה פושטתו וכו': תניא אר"א בר' יוסי דבר זה הוריתי בעיר רומי לאיסור וכשבאתי אצל חכמים שבדרום אמרו לי יפה הוריתה ת"ר [ח]ארוכה שלבשה חלוקה של קצרה וקצרה שלבשה חלוקה של ארוכה אם מגיע כנגד בית התורפה של ארוכה שתיהן טמאות ואם לאו ארוכה טהורה וקצרה טמאה תניא אידך בדקה חלוקה (ט) והשאילתו לחבירתה היא טהורה וחבירתה תולה בה אמר רב ששת ולענין דינא תנן (י)אבל לענין טומאה היא טהורה וחבירתה טמאה מאי

נמצאו וכאן היו אלא שאם השני בא להוציא מיד הראשון כי התם שהוא בא להוציא האשה מביתו ולפוטרה בלא כתובה ולהוציאה מחזקתה הילכך אומרת לו ברשותך נולדו

א) [נקמן נט:], ב) [נעיל ה:], ג) שיך לעיל, ד) ג' מהכ"מ ויש לחלק בין כו' והוא ענין בפני עצמו, ה) [ועי' היטיב קונג בהמגיה דף עו: וע"ע תוס' מולין נא. ד"ה המולין], ו) גמ' מכה בצואה מקום שתוכל: (ז) שם מגיע לידן בדקה מלוקה. ג"כ ש"מ עצמה והחלוקה: (ח) תוס' ד"ה כל' נמטיי וכו' והכיא משמיתא. נ"ב ע' בפא"ר"א בפ' האשה: (ד) ד"ה ומי וכו' הוס מלי למפרך והא דאמר בפ"ק דלא מחזקינן טומאה ממקום למקום כו' יש לחלק בין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוד"ה מודה וכו' וכ"ג אפי' נמי מודה. נ"ב ע' ש"ת ר"מ"ל סי' לז כ"כ דבריו דלא משמע הכי ופי' תד"מ מי' קל דף מה ע"א ד"ה ועכם אלבה בדיני כתמים ויעו"ש עוד סי' קפג ס"ק כ':

לעזי רש"י

ירי"ט [ירי"ט]. אחורי הבדך.

אורדי"ר. להשתות (לערוך את חוטי השתי לקראת האריגה).

מוסף רש"י

אינו מקבל כתמים. כלומר לא גזרו על כתמים (לקמן נט:). **אין שונין בטהרות.** שמא עכשיו נגע וקודם לכן לא נגע, אי מילוף (לעיל ה:).

א מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל"ז [סמג לאוין קיח] טוש"ע יו"ד סי' קל סעי' י:

ב מיי' פ"ט מהל' איסורי ביאה הל' כה סמג לאוין קיח טוש"ע יו"ד סי' קל סעי' יא:

ג ד ה מיי' שם הל"ח טוש"ע שם סעיף יא:

יב ו מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' טו:

יג ז טוש"ע שם סעי' לב:

יד ח מיי' שם הל' לא טוש"ע שם סעי' מח:

טו ט מיי' שם הל' ל וע"ש טוש"ע שם סעיף מ:

תוס' הרא"ש

פריך מינה תחילה: **על בתיפה אינה תולה.** וא"ת דילמא לקולא דוקא אבל לחומרא כמו על גודלה מחזקינן טומאה ממקום למקום. וי"ל כיון דכל עיקר כתמים הם מדרבנן ומקילינן בהו כדתנן בפירקין אי מחזקינן דם ממקום למקום לחומרא ה"ה לקולא. ותימה ליפרוך ממתניתין שלא כנגד בית התורפה טהורה ולא אמרינן שמא בדקה בחד ידא ונגעה בבשרה שלא כנגד בית התורפה. וי"ל דאם איתא דבדקה בידה ומצאה טמא היתה זכורה שאין דרך אשה לשכות כשהיא בודקת ומוצאה עצמה טמאה. והא דפריך בסמוך גבי דם טמא דאימר בדקה בחד ידא ונגעה באידך ידא מכ"ש פריך דבעלמ' אית לן למימר הכי ועל מתניתין הוה מצי למיפרך: **עד מקום חבק.** פרש"י חבק מקום מתיחת הגידים שחובקים הירך והשוק וכנגד אותו חבק למטה עד פרסת רגל"י ולמעלה עד אותו מקום קרוי בפנים ומקום חבק דהיינו רוחב הגידים מיבעיא ליה אי כלפנים אי כלחוץ. ובערוך פי' כשמעלין את השוק באנפלאות שיש להם לולאות ומקום חיבוק הלולאות קרי ליה חבק. עוד פי' כשכופפת שוקה על יריכה מה שמכוסה מן הבשר על ידי כפיפת השוק על הירך הוי מקום חבק על שם שמתחבקין זה את זה: **כשורה** היינו טיפין עשויין כשורה דאי בלא טיפין היינו כרצועה דקאמר בסמוך. וטיפין טיפין היינו עשויין בשינוי דאי לאו הכי למה יש להסתפק בטיפין ורבינו שמואל פירש כשורה היינו הרבה שורות. וטיפין טיפין מצינן לפרושי עשויין כשורה או כשיר והא דאמרינן בשילהי פירקין טיפין טיפין אין מצטרפין היינו כי נמצאו על הבגד שיש לספק כל טיפה בדם מאכולת: **לאו לאיתויי בה"נ.** תימה מנא ליה דאתא לאיתויי דילמא בכתם כי אורחיה מיירי. וי"ל מדקאמר האי לישנא ספק טהור ספק טמא ולא קאמר על בשרה ספק טמא משמע דאתא לאשמעינן שום חידוש בכתם משונה: **לענין דינא תנן.** הקשה הריב"א לענין דינא נמי נימא כאן נמצאו כאן היו כדאמרינן בשילהי המדיר גבי מומין וגבי טריפות. י"ל דהתם נשתנית האשה מרשות האב עצמה לרשות הבעל והפרה מרשות המוכר לרשות לוקח אבל הכא לא יצא החלוק מרשות בעלת החלוק דאינו ביד השניה בתורת מתנה ומכר אלא בתורת שאלה. ועי"ל דלא אמרינן כאן

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מאי שנא מהא דתניא ב' נשים כו'. תימה מה דומה להך דלעיל דהכא אין לתלות בזו יותר מבזו אבל לעיל אין לתלות בראשונה הואיל ובדקה ואומר ר"מ דברייתא איירי שנתעסקה בצפור זו אחר זו ואם היתה נשאלת הראשונה היינו מטהרין אותה הואיל ונתעסקה ובשביל חברתה אנו מטמאין הראשונה שהיא טהורה גמורה גם למעלה אע"פ שהראשונה בדוקה נטמאנה הואיל ושניה טולה בה לענין דינא:

אין לך כל מטה ומטה. הכא לא נקט סדין וסדין כדנסמוך משום דהכא בעי למימר מטה אפילו של איש שאין בה כמה טיפין של דם מאכולת אם כן ה"ג של אשה יש לנו לתלות במאכולת אבל בסמוך לא מיירי אלא בשל אשה להכי נקט סדין: (ג) **וכדבריו אנו מודים.** ומיהו היכא דהרגה הרבה מאכולת או פשפש טולה כפי מה שהרגה מידי דהוה אשוק של טבחים: **עיר** שיש בה חזירים אין חוששין בכתמים. אומר רשב"ם לאפי' יותר מכגרים ואפי' מן המגור ולמטה ואפילו לא נתעסקה ואין לה מכה שיש לה להגלע ולהוציא דם כדי שיהא אורי"ל דאין לסמוך על זה עכשיו להקל כשמואלה כתמים במקום שאין רגילות ליגע בהן חזירים וכן מנהג דלא תלינן ומיהו במקום שיש רגילים לדבר שיש לתלות בחזירים וכיונא בהן תלינן כדקאמר הש"ס: היו

מאי שנא מהא דתניא [ה]אשתי נשים שנתעסקו בצפור אחד ואין בו אלא כסלע דם ונמצא כסלע על זו וכסלע על זו שתיהן טמאות שאני התם דאיכא סלע יתירה ת"ר [ב]לבשה שלשה חלוקות הבדוקין לה אם יכולה לתלות תולה ואפילו בתחתון [ג]אין יכולה לתלות אינה תולה ואפי' בעליון כיצד עברה בשוק של טבחים תולה אפילו בתחתון לא עברה בשוק של טבחים אף בעליון אינה תולה: **מתני'** [ו]ותולה בכל דבר שהיא יכולה לתלות שחטה בהמה חיה ועוף נתעסקה בכתמים או שישבה בצד העסוקין בהן [ז]הרגה מאכולת הרי זו תולה בה עד כמה תולה רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר [ד]עד כגרים של פול ואף ע"פ שלא הרגה [ז]ה[ו]תולה בבנה או בבעלה [ו]אם יש בה מכה והיא יכולה להגלע ולהוציא דם הרי זו תולה מעשה באשה אחת שבאת לפני ר"ע אמרה לו ראיתי כתם אמר לה שמא מכה היתה ביך אמרה לו הן וחיתה אמר לה שמא יכולה להגלע ולהוציא דם אמרה לו הן [ו]וטהרה ר"ע [ח]ראה תלמידיו מסתכלין זה בזה אמר להם מה הדבר קשה בעיניכם [ט]שלא אמרו חכמים הדבר להחמיר אלא להקל שנאמר [ו]ואשה כי תהיה זבה דם יהיה זובה בבשרה דם ולא כתם [ח]עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם עגול טהור משוך טמא דברי ר"א ברבי צדוק: **גמ'** תנינא להא דת"ר [ד]מעשה ותלה ר"מ בקילור ורבי תלה בשרף שקמה: או שישבה: ישבה אין לא ישבה לא תנינא להא דת"ר [ב]עברה בשוק של טבחים ספק ניתז עליה ספק לא ניתז עליה תולה ,ספק עברה ספק לא עברה טמאה: הרגה מאכולת: הרגה אין לא הרגה לא מתני' מני רשב"ג היא דתניא הרגה תולה לא הרגה אינה תולה דברי רשב"ג וחכ"א בין כך ובין כך תולה אמר רשב"ג לדברי אין קץ ולדברי חברי אין סוף לדברי אין קץ שאין לך אשה שטהורה לבעלה שאין לך כל מטה ומטה שאין בה כמה טיפי דם מאכולת לדברי חברי אין סוף לך אשה שאינה טהורה לבעלה שאין לך כל סדין וסדין שאין בו כמה טיפי דם אבל נראין דברי ר' חנינא בן אנטיגנוס מדברי ומדבריהם שהיה אומר עד כמה היא תולה עד כגרים של פול [א] ולדבריו אנו מודים ולרבנן דאמרי תולה עד כמה אמר ר"נ בר יצחק [ב]תולה בפשפש ועד [ג]כתורמוס ת"ר פשפש זה ארכו כרחבו וטעמו כריחו ברית כרותה לו שכל המוללו מריח בו ארכו כרחבו לענין כתמים טעמו כריחו לענין תרומה [ד]דתנן [ל]או שטעם טעם פשפש בפיו ה"ז יפלוט מנא ידע טעמו כריחו ואכתי מנא ידע ברית כרותה לו שכל המוללו מריח בו אמר רב אשי [מ]עיר שיש בה חזירים אין חוששין לכתמים אמר ר"נ בר יצחק [נ]והא דדוקרת כעיר שיש בה חזירים דמיא: עד כמה היא תולה וכו': אמר רב הונא כגרים אינה תולה פחות מכגרים תולה ורב חסדא אמר [ס]כגרים תולה יתר מכגרים אינה תולה לימא בעד ועד בכלל קא מיפלגי דרב הונא סבר [ע]עד ולא עד בכלל ורב חסדא סבר עד ועד בכלל אמר לך רב הונא איכא עד ועד בכלל ואיכא עד ולא עד בכלל והכא לחומרא והכא לחומרא ורב חסדא אמר לך בעלמא אימא לך לחומרא אמרינן לקולא לא אמרינן והכא כדרבי אבהו [פ]דא"ר אבהו כל שיעורי חכמים להחמיר חוץ מכגרים של כתמים להקל איכא דאמרי לה להא שמעתא באפי נפשה רב הונא אמר כגרים ורב חסדא אמר כגרים כפחות מכגרים וקמיפלגי בעד ועד דהכא כדאמרינן מיתיבי

שפיהן טמאות. ולא תלינן אחד מן הכתמים בצפור ואע"ג דאיכא למתלי. וה"ל אע"ג דבדקה לימא שתיהן טמאות דאימור לאו יפה בדקה: **סלע יתירה.** ומאי חזית דתלית ליה לסלע יתירה דטמאה כהך תלייה כהך הלכך שתיהן טמאות אבל הכא טומאה תלייה כהך דלא בדקה: **שלשה חלוקות.** זה על גב זה: **יכולה לתלות.** כדמפרש עברה בשוק של טבחים: **מתני' עד כמה היא תולה.** בדם מאכולת: **כגרים.** אבל טפי מהכי אין דם מאכולת כל כך גדול והכי מיהא תלייה: **ואע"פ שלא הרגה.** ורבי חנינא פליג אדרבנן דקאמרי הרגה אין לא הרגה לא: **ותולה בבנה ובבעלה.** אם יש בהם מכה: **ואם יש בה מכה.** יבשה ולאויה להגלע כלומר להתלחלח ולהוציא דם תולה: **גמ' קילור.** אפלשטור"א אדוס: **לא ישבה לא.** ולא אמרינן דלמא ישבה ולאו אדעתה: **לדברי אין קץ.** שאיני נותן שיעור ואם לא הרגה אפילו כחרדל טמאה. ולדברי חברי אין סוף שהם מקילין יותר מדאי דאפילו לא הרגה תולה ואין נותנין שיעור אלא אפילו כסלע תולה או יותר: **עד כגרים.** ואפילו לא הרגה ויתר מכגרים לא ואפילו הרגה ולדבריו יש לטמא כגרים ועוד ולטהר פחות מכגרים: **עד כמה.** כלומר וכי אפשר לתלות כתם גדול במאכולת: **אמר ר"נ תולה בפשפש עד לתורמוס.** כתם רחב כתורמוס יכולה לתלות ולא במאכולת אלא בפשפש שמא פשפש הרגה שכתמו גדול. פשפש פוייש"א בלע"ז: **כריפ לרופה לו.** כלומר ריחו נודף ומבאיש וכל המוללו על כרחו מריח ריחו: **לענין כתמים.** דאי הוה כתם ארכו כרחבו אפילו יותר מכגרים תלינן בפשפש: **או שטעם טעם פשפש.** באוכל תרומה מייריי. (ד) וכ"ש חולין דהא שרץ הוא אלא אאי דנקט תרומה משום דפליגי לעיל מייניה אמרו לו טמאת ונטמאת התרומה ר"א אומר יבלע ר' יהושע אומר יפלוט אבל (ה) אומר לו טמא היית וטמאה היתה התרומה או שנודע שהוא טבל או שטעם טעם פשפש לתוך פיו ה"ז יפלוט הואיל ועד אלא נתנה לתוך פיו אירע בה פסול זה לא חייסינן להפסד תרומה: **מנא ידע.** טעם פשפש: **ואלפי מנא ידע.** והלא לא הריח בו: **חזיריס.** אוכלים שקצים ורמשים ומתיזים דם: **דדוקרת.** טבחים הרבה ואשפות ושקצים מצויין בה: **והלא לחומרא.** הילכך עד ולא עד בכלל אאי עד ועד בכלל הוה ליה קולא דקתני עד כגרים תולה וקיימא לן באלו טריפות (חולין נה.) דבכל עד אזלינן לחומרא אי עד ועד אומרת הוא אזלינן בתריה ואי עד ולא עד אומרת הוא אזלינן בתריה: **אמרי לה באנפי נפשה.** ולא אמתני': ה"ג **וקמיפלגי בעד ועד דהכא.** כדאמר רב הונא לחומרא כדאמרינן בכל דוכתי הלכך עד ולא עד בכלל ולרב חסדא אבהו: טיפי

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ט מהל' מיטורי ביאה הלכ"ו סמג לאוין קיח טוש"ע יו"ד סי' קל סעי' כה:
יז ב ג מיי' שם הל' כז טוש"ע שם סעי' יח:
יח ד מיי' שם הל' כג טוש"ע שם סעיף ה:
יט ה מיי' שם הל' כד
כ ו ז מיי' שם הל' כב טוש"ע שם סעי' יח:
כא ח מיי' שם פ"ד הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעיף לד:
כב ט מיי' שם פ"ט הל' מ סמג שם טוש"ע שם סעי' יח:
כג י מיי' (הל') שם טוש"ע שם סעי' כב:
כד כ טוש"ע שם סעי' ז:
כה ל מיי' פ"י מהל' תרומות הל"ב:
כו מ מיי' פ"ט מהל' מיטורי ביאה הל' כח סמג לאוין קיח טוש"ע יו"ד סי' קל סעי' כב:
כז נ מיי' שם הל' כג טוש"ע שם סעיף ה:

תוס' הרא"ש

המומין. וכן לענין טריפות בא הלוקח להוציא מיד המוכר אבל לחייב השני לא: **ואין בו אלא סלע בו'.** תימה מאי פירכא היא זו שאני הכא דהי מיניהו מפקת אבל לעיל שבדקה הראשונה למה נטמאה. ותירץ ר"ת דהכא מיירי שנתעסקה האחת תחלה ואח"כ חברתה ואפי' נתעסקו ביחד אי אפשר לצמצם שלא התחילה האחת תחלה וא"כ היה לנו לתלות דם צפור בראשונה ולטהרה כהך דלעיל שהיתה בדוקה ומשני כיון דאיכא סלע יתירה איכא לתלות בזו כמו בזו אע"ג דהתחילה קודם חברתה אימור לא בא מיד דם הצפור עליה אבל לעיל הבדוקה בחזקת טהרה היא: **לא ישבה לא.** פי' לא ידעה אם ישבה אם לאו: **אין לך כל מטה ומטה.** ובסמוך נקט כל סדין וסדין משום דעכשיו קאמר אין לך כל מטה ומטה של איש ואשה שאין בו כמה טיפי דמים של מאכולת. וא"כ של אשה נמי יש לתלות במאכולת כמו מטה של איש והדר קאמר אין לך כל סדין וסדין של אשה שאין בה כמה טיפי דמים ואין לתלות כולם בדם מאכולת: **וכדבריו אנו מודים.** פי' ר"מ דבכלל דבריו דבריהם דרבנן מודים לדבריו דכגרים תולה ובכלל דבריו דבריהם דגם אני מודה לדבריו דהיכא (דהיכינה) [דהרגה] הוי שיעורא כגרים דתולה וכיון שבכלל דבריו נראין דבריהם ונראין דבריו ודמיא לההיא דתנן במסכת אבות וראה אני את דברי ר' אלעזר בן ערך מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם: **עיר שיש בה חזירין אין חוששין לכתמים.** פירש"י אפי' לא עברה בשוק של טבחים ואפי' אין מכה עליה ואפי' מחגור ולמטה כיון דשכיחי בה חזירין שהן מנקרין באשפה ומתיזין דם בגילות וטריפות הוי בכל פעם כאילו עברה בשוק של טבחים. ונראה דאיכא אין לתלות בחזירים אם מצאה כתם שאינו מצוי שיהו חזירים מתיזין דם אבל אין לומר דלטהרות דוקא קאמר כשיש לתלות בחזירים. ודדוקת דקאמר לאותם שעושים בה טהרות בימי רב נחמן ג)(אלא כמו זבזני דמחתא דאמר רב לעיל בשלדו קיים הן טמאין דלאו היינו לבני בבל אלא לשאר מקומות שינושין בו טהרות) דהא לטהרות מחמרינן טפי מלבעלה וכיון דתלינן לטהרות לחזירים כ"ש לבעלה:

מסורת הש"ס

א) [תוספתא דמקואות פ"ז], **ב)** [ל"ל אינה], **ג)** [לעיל יט:], **ד)** [שם], **ה)** [לעיל מה.], **ו)** חולין נה. ע"ש, **ז)** [לעיל יט:], **ח)** [פירש"י בפ' אין לדין (ביצה כה:) שהוא מין קיטניית עגול כמין עדשה ורחב כמעה קטנה כו'], **ט)** תרומות פ"ח מ"ב, **י)** [ל"ל ותאלין], **כ)** [נכרכות כו: וש"נ], **ל)** [חולין נה. ע"ש], **מ)** ל"ל והכ"ת,

תורה אור השלם

1. וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בְּבְשָׂרָהּ שְׁבַעַת יָמִים תִּהְיֶה בְנִדָּתָהּ וְכָל הַנֹּגֵעַ בָּהּ יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא טו יט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לו שטעם וכו' אבל אמרו לו טמא היית וטמאה היתה התכיומה: **(ב)** תוס' ד"ה ולדבריו אנו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ולדבריו אנו מודים ממתק וכ"כ וכדבריו אנו מוריס:

לעזי רש"י

אפלשטור"א. **[אפלשטור"א].** רטייה. פוייש"א. פשפש (חרק).

מוסף רש"י

הרגה מאכולת. אם הגיעה כתם בנגעה, אם הרגה מאכולת תולה בה, ואי קשיא הא שיעור כתם כגרים ועוד, ומאכולת כולי האי לא הוי, דתמר (לעיל יד:) בעינן כגרים ועוד, לאפוקי מדם מאכולת, לא קשיא, הכיון לר' חנינא בן אנטיגנוס הא לרבנן אלא בעי האי שיעור (לעיל יט:). **ותולה.** כתמה. **בבנה ובבעלה.** אם יש בהן מכה שמא נגף עליה כשבוכנין יחד (שם). **מעשה ותלה ר"מ.** כתם, **בקילור.** אפלשטו"ל ואדום הוא ונתעפקה בו (לעיל יט: כ:). **כל שיעורי חכמים להחמיר.** אי מאכולת אומרת הוא שבריטו מאכולת, ואי מאכולת קולא שבריטו בשומן, חדרן מכבריים של כתמים להקל. שבריטו דהכיתה כתם של דם בנגעה כגרים טמא, דמפקינן לה בדם נדה, אע"ג דהי משבעת ליה במאכולת אומרת הוי, לא הוי אלא טמאה אלא ביותר מכגרים, אבל כגרים עצמו מחזקינן ליה בדם מאכולת, והיינו לחקל, דאע"ג דכגרים שעורו, בעינן כגרים ועוד, ובעמא דמשום דכתמים עצמן דרבנן, דמלחוייהו עד דחזיא מגופא, כדכתיב דם יהיה זובה בבשרה (חולין נה.). **הדרן עלך הרואה כתם**

טיפי דמים למטה. כלומר קטנים: **למעלה.** גדולים: **כגרים מלמטה.** (ה) בפחות מכגרים ותלינן: **נמצא עליה כגרים ועוד.** דהלכתא כרב חסדא דמיקל: **כיון דנעלמא.** היכא דליכא ועוד תליא כגרים במאכולת השתא נמי תליא האי גרים במאכולת אחרינא: **נתעסקה בכגרים.** דס לפור או קילור: **אבל הכא דנתעסקה תליא.** כגרים בדס לפור ועוד דס מאכולת הוה: **מאי למימרא.** הא אפילו תליא כגרים בלפור אכתי פש ליה גרים ועוד: **מהו דתימא שקול כגרים דס לפור ושדי בי מצעי: נמצא עליה מין אחד.** מדבר הדומה לכתם כגון קילור או שרף ואחר כך מצאה על חלוקה כתם אפי׳ אין מראיתו דומה לאותו המין תולה בו: **נתעסקה שאני.** דכיון דנתעסקה במין אדום היכי תלינן ביה כתם שחור אבל נמצא עליה מין אדום תולה בה כתם שחור דאמרינן כי היכי דיתקן[ג] עליה האי מין בדלא ידעה הכי נמי הוה עלה מינא אחרינא ולא ידעה: **לא נהקל על דברי תורה.** האי דגזור רבנן בכתמיס להחמיר על ד״ת שלא להקל בנדה גמורה ומיהו כתמיס עצמן דרבנן ואזלינן בהן לקולא ותלינן בכל מידי: **כתם ארוך מצערף.** לכגרים ועוד: **משוך כל דהו טמא.** דכיון דאמר משוך מגופה אתי ובמשיכה תליא טעמא אפילו בכחרבל טמא: **נעולם.** אפי׳ לרבי אליעזר בעי לילוף: **וכי אמר רבי אליעזר.** משוך ולאי מגופה אתא: **בעד.** שבודקת בו: **אבל בכתם.** שעל חלוקה כגרים ועוד בעינן:

הדרן עלך הרואה כתם

א היו עליה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה תולה [ה] בעליון עד כגרים מאי לאו כגרים מלמטה לא כגרים מלמעלה איתמר נמצא עליה כגרים ועוד ואותו עוד רצופה בו מאכולת ר׳ חנינא אומר טמאה ר׳ יאני אומר ב טהורה רבי חנינא אומר טמאה כי תליא בכגרים בכגרים ועוד לא תליא רבי יאני אומר טהורה הני מילי היכא דלא רצופה בו מאכולת אבל היכא דרצופה בו מאכולת מוכחא מילתא דהאי ועוד דם מאכולת הוא פש ליה כגרים כיון דבעלמא תליא הכא נמי תליא בעי רבי ירמיה נתעסקה בכגרים ונמצא עליה בכגרים ועוד מהו תבעי לר׳ חנינא תבעי לר׳ יאני תבעי לר׳ חנינא עד כאן לא קאמר ר׳ חנינא התם טמאה אלא דלא נתעסקה אבל הכא דנתעסקה ג תליא או דלמא אפילו לרבי יאני דאמר טהורה הני מילי היכא דרצופה בו מאכולת אבל היכא דאין רצופה בו מאכולת לא תליא תא שמע ד נתעסקה באדום אין תולה בה שחור במועט אין תולה בו מרובה היכי דמי לאו כי האי גוונא לא ה כגון דנתעסקה בכגרים ונמצא עליה שני גריסין ועוד אי הכי מאי למימרא מהו דתימא שקול כגרים צפור שדי בי מצעי זיל הכא ליכא שיעורא זיל הכא ליכא שיעורא קמ״ל אמר רבא נמצא עליה מין אחד תולה בו כמה מינין מיתיבי נתעסקה באדום אין תולה בו שחור נתעסקה שאני איכא דאמרי אמר רבא נתעסקה במין אחד תולה בו כמה מינין מיתיבי נתעסקה באדום אין תולה בו שחור כי קאמר רבא ו דאתעסקה בתרנגולת דאית בה כמה מיני דמא: מעשה באשה [וכו׳]: והתניא לא אמרו חכמים את הדבר להקל אלא להחמיר אמר רבינא לא להקל על דברי תורה אלא להחמיר על דברי תורה ו וכתמים עצמן דרבנן: עד שהוא נתון: איבעיא להו מי פליגי רבנן עליה דר״א ברבי צדוק או לא תא שמע ח כתם ארוך מצטרף ט טפין טפין אין מצטרפין מני אי רבי אליעזר בר׳ צדוק למה לי צירוף האמר משוך כל שהוא טמא אלא לאו רבנן שמע מינה פליגי לא לעולם ר׳ אליעזר ברבי צדוק וכי אמר רבי אליעזר ברבי צדוק בעד אבל בכתם לא ת״ש דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר ברבי צדוק י הלכה מכלל דפליגי שמע מינה:

הדרן עלך הרואה כתם

היו בה טיפי דמים למטה וטיפי דמים למעלה תלינן בעליון עד כגרים. פ״ה למטה קטנים למעלה גדולים תלינן בעליון הגדול בדס מאכולת עד כגרים מאי לאו עד כגרים כלמטה (ב) בפחות מכגרים לא כלמעלה ביותר מכגרים וחזו תימה אמאי נקט למעלה ולמטה הוה ליה למנקט גדולים וקטנים ועוד היכי משמע ליה כלמטה מאי אולמיה ממתניתין ועוד דלא הוה ליה למנקט כלמעלה וכלמטה דהוה ליה למימר כפחות מכגרים ויותר מכגרים ליתנא דנקט עד הכא ונראה לי דה״פ למטה למטה מן החגור למעלה למעלה מן החגור תולה בעליון אותו שלמטה נתלה בעליון ד) דשמא כמו שעליון מעלמא אתי מחתון נמי מעלמא אתי (ג) ועוד כגרים נתלה בו וקאמר מאי לאו כגרים למטה דעד כגרים דקתני מיירי שהתחתון עד כגרים תולה בעליון שממקום שבא העליון בא התחתון כל דאי לאו עליון מטמינן ליה ולא תלינן בדס מאכולת אלמא כגרים כיותר מכגרים ומשני לא כגרים ולמעלה כלומר מתחתון בעליון כשהעליון עד כגרים ומלמעלה למטה קאמר כשהעליון ג׳ גריסין או שני גריסין עד כגרים שאז אין אנו תולין עליון בדס מאכולת אלא מעלמא אתי אז נתלה בו התחתון ומיירי כשהתחתון יותר מכגרים אבל אם היה העליון כגרים אז לא יהיה התחתון טהור שאין הרי העליון יש לתלותו בדס מאכולת:

נתעסקה בכגרים ומצאה עליה בגרים ועוד. אור״י הוא הדין נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליה כגרים ועוד דבכלל בעיא זו דאין לומר דבהא פשיטא ליה דאינה תולה אפי׳ לרבי יאני דא״כ כי פשיט לקמן מאי לאו בכה״ג לוקמה בשנתעסקה בפחות מכגרים דפשיטא ליה דאינה תולה אלא ודאי בכל ענין בעי: **נמצא** עליה מין אחד. פ״ה מדבר הדומה לכתם כגון שרף או קילור דהא ודאי מעלמא אתא תולה בו כמה מיני כתמים ואינה מכרת אם דס היא ור״י מפרש נמצא שמצאה מין אחד למעלה מן החגור תולה בו כמה מיני שלמטה מן החגור משום שכמו שהעליון ודאי מעלמא אתא כך נאמר בתחתון דמעלמא אתא:

הדרן עלך הרואה כתם

כח א (מיי׳ פ״ט מהל׳ איסורי ביאה) סמג לאוין קיא טוש״ע יו״ד סי׳ קצ סעי׳ יח:

כט ב מיי׳ שם הל׳ כג סמג שם טוש״ע שם סעי׳ כח:

ל ג מיי׳ שם הל׳ כו טוש״ע שם סעי׳ כו:

לא ד מיי׳ שם הל׳ כז טוש״ע שם סעי׳ כג:

לב ה מיי׳ שם הל׳ כו טוש״ע שם סעי׳ כו:

לג ו מיי׳ שם הל׳ כז טוש״ע שם סעי׳ כד:

לד ז מיי׳ שם הל״ב טוש״ע שם סעי׳ ח:

לה ח מיי׳ שם הל״ו טוש״ע שם סעי׳ ט:

לו ט מיי׳ שם הל״ז טוש״ע שם סעי׳ ח:

תוס׳ הרא״ש (המשך)

מדלת כגרים של מאכולת לא נשאר בו גרים ועוד והא דנקט כגרים ועוד לרבותא דר׳ חנינא נקט׳ דאפי׳ בהכי מטמאה: **נתעסקה בכגרים ונמצא עליה בכגרים ועוד.** נ״ל דהה״נ אם נמצא עליה כשני גריסין מיבעיא ליה אי מטמיא לה והא דנקט כגרים ועוד משום דאפי׳ בכה״ג מספקא ליה דילמא טמאה וה״ה דהוה מצי למיבעי נתעסקה בפחות מכגרים ונמצא עליו כגרים ועוד דאי בהא פשיטא ליה שאינה תולה א״כ לקמן לוקי כה״ג נתעסקה במועט אין תולה בו מרובה. נמצא עליה מין אחד תולה בו מינין הרבה. וכגון שאותו המין אין לספק בכתם כגון שהוא למעלה מן החגור: **ת״ש כתם ארוך מצטרף.** לפי מה שרוצה לפשוט מכאן דפליגי לא משמע ליה שיהא שום חילוק בין כתם לעד. ולר׳ אליעזר בן צדוק משוך כל שהוא טמא אפי׳ על חלוקה או על גבי הסדין. ולכאורה דשמעתין משמע דסי׳ מסיק דפליגי רבנן עליה מההיא דשמואל היינו כדבעינן למימר השתא וזו הוא חומרא גדולה אם נטמא כתם משוך בכל שהוא דהא פסקינן הילכתא כר׳ אליעזר ונראה לפרש דהך שינוייא דשני כי קאמר ר׳ אליעזר בר צדוק בעד אבל בכתם לא קיימא אף לפי המסקנא וכן משמע לשון התוספתא דקתני משוך טמא מפני דם הקיונות: **סליק פרק הרואה כתם בס״ד**

תוס׳ הרא״ש

טיפי דמים למטה. פרש״י טיפין קטנים ולמעלה היינו טיפין גדולים ופריך מאי לאו כגרים כלמטה אלמא עד ולא עד בכלל. ולא נהירא פי׳ שפי׳ טיפי למעלה (גדולים (טיפה) ולמטה קטנים. ותו מאי אולמא הך ברייתא ממתני׳ דקתני עד כמה היא תולה עד כגרים ופליגי באי עד ועד בכלל או לא ומפרש ר״ת טיפי דמים למטה מן החגור וטיפי דמים למעלה מן החגור תולה התחתון בעליון עד כגרים כלומר כמו שבא העליון ממקום אחר ולא מגופה כך אנו תולין שבא התחתון ממקום אחר: **מאי לאו בגרים דלמטה.** ה״ג בספרים ישנים וה״פ מאי לאו שיתלו הגרים שהוא למטה בכתם העליון לומר שבא מעלמא א״כ אי לאו עליון ה״א כגרים שהוא למטה מגופה אתאי אלמא עד ולא עד בכלל ומשני כגרים דלמעלה. כלומר הכתם התחתון יתלו בעליון לומר מעלמא אתאי עד כגרים אם העליון הוא גדול כג׳ גריסין או ב׳ גריסין עד כגרים אבל אם כתם העליון אינו אלא כגרים אימור דם מאכולת הוא ולא תלינן כתם התחתון שהוא גדול יותר מכגרים העליון. והכי מוכח בתוספתא דקתני היו עליה שני כתמים אחד למעלה ואחד למטה אע״פ שהתחתון גדול והעליון קטן תולין התחתון עד כגרים שאני אומר מקומם שבא העליון בא התחתון: **היו עליה כגרים ועוד. ובאותו רצופה בו מאכולת.** נראה לי דהה״נ אם היו עליה כשני גריסין לר׳ יאני שהורה כיון דכי

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה כגרים מלמטה כפחות: (ב) תוס׳ ד״ה היו וכו׳ למטה כפחות מכגרי׳ לא כלמעלה כיותר מכגרים: (ג) בא״ד מעלמא אתי ועד כגרים כו׳ כגרים מלמטה דעד כו׳ כיותר מכגרים ומשני לא כגרים מלמעלה:

תוס׳ הרא״ש

טיפי דמים למטה. פרש״י טיפין קטנים ולמעלה היינו טיפין גדולים ופריך מאי לאו כגרים כלמטה אלמא עד ולא עד בכלל. ולא נהירא פי׳ שפי׳ טיפי למעלה (גדולים (טיפה) ולמטה קטנים. ותו מאי אולמא הך ברייתא ממתני׳ דקתני עד כמה היא תולה עד כגרים ופליגי באי עד ועד בכלל או לא ומפרש ר״ת טיפי דמים למטה מן החגור וטיפי דמים למעלה מן החגור תולה התחתון בעליון עד כגרים כלומר כמו שבא העליון ממקום אחר ולא מגופה כך אנו תולין שבא התחתון ממקום אחר: **מאי לאו בגרים דלמטה.** ה״ג בספרים ישנים וה״פ מאי לאו שיתלו הגרים שהוא למטה בכתם העליון לומר שבא מעלמא א״כ אי לאו עליון ה״א כגרים שהוא למטה מגופה אתאי אלמא עד ולא עד בכלל ומשני כגרים דלמעלה. כלומר הכתם התחתון יתלו בעליון לומר מעלמא אתאי עד כגרים אם העליון הוא גדול כג׳ גריסין או ב׳ גריסין עד כגרים אבל אם כתם העליון אינו אלא כגרים אימור דם מאכולת הוא ולא תלינן כתם התחתון שהוא גדול יותר מכגרים העליון. והכי מוכח בתוספתא דקתני היו עליה שני כתמים אחד למעלה ואחד למטה אע״פ שהתחתון גדול והעליון קטן תולין התחתון עד כגרים שאני אומר מקומם שבא העליון בא התחתון: **היו עליה כגרים ועוד. ובאותו רצופה בו מאכולת.** נראה לי דהה״נ אם היו עליה כשני גריסין לר׳ יאני שהורה כיון דכי